

ДО

ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

ОПРЕДЕЛЕНО СЪС ЗАПОВЕД № РД 38-588/21.09.2018 г.

НА РЕКТОРА НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

С Т А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Мирослав Митъев Димитров – външен член на научно жури, определено със Заповед № РД 38-588/21.09.2018 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност **доцент** в СУ „Св. Климент Охридски” по професионално направление 3.6 Право, научна специалност Гражданско и семейно право, обявен в ДВ бр. 64/03.08.2018 г.

1. Кратка информация за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност доцент по професионално направление 3.6 Право (Гражданско и семейно право) е обявен за нуждите на Юридическия факултет (ЮФ) на Софийския университет „Св. Климент Охридски” по решение на Факултетния съвет на ЮФ и решение на Академичния съвет на СУ. Същият е обявен с публикация в Държавен вестник бр. 64/03.08.2018 г. Научното жури е определено със Заповед № РД 38-588/21.09.2018 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”.

За участие в обявения конкурс документи е подал един кандидат – гл. ас. д-р Таня Бузева, която е дългогодишен преподавател в ЮФ и в Стопанския факултет на СУ „Климент Охридски” по учебната дисциплина Търговско право. Тя е завършила средното си образование през 1982 г. в гимназия „Ан. Димитрова” гр. Плевен, а висшето – в ЮФ на СУ „Климент Охридски” през 1987 г. През 2005 г. е защитила дисертация на тема „Холдинг”, в резултат на което е придобила образователната и научна степен „доктор по право”. Има специализации в авторитетни чуждестранни научни институции – ЮФ на Университета в Хамбург и Института по сравнително и международно частно право Макс-Планк в Хамбург, Германия.

Професионалната ѝ дейност се развива през годините в две взаимно допълващи се основни направления. Едното е преподавателска и научна дейност в областта най-вече на търговското право, включително като лектор на международни форуми. Второто е практическа дейност като управляващ съдружник на адвокатско дружество, като арбитър по вътрешни и международни дела в Арбитражния съд при Българската търговско-промишлена палата и като консултант и участник в множество проекти за развитие на законодателството. Дори беглата справка за научните и практическите ѝ изяви показва, че кандидатът притежава богат преподавателски, научно-изследователски и практически опит като юрист.

2. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

За участие в конкурса кандидатът д-р Таня Бузева е представила монографично изследване на тема „Увеличаване на капитала на акционерно дружество”, издадено през настоящата 2018 г. от издателство „Сибир” с общ обем от 310 стр., както и три други значими публикации (две от които са на английски език) в областта на търговското право. Това са гл. IV (Командитно дружество с акции) и VI (Обединяване на търговски дружества) от колективния труд „Капиталови търговски дружества”, С.: Труд и право,

2011 г., Преобразуване на търговски дружества. Българската правна рамка и въвеждане на европейските принципи (на англ. език) - научен доклад, издаден в сборник на ЮФ на Белградския университет, 2010, с. 123-139 и Дружественото право в България (на англ. език) - студия, издадена в сборник на Института по сравнително и международно частно право Макс-Планк в Хамбург, Германия, 2010, с. 351-372. Към тези публикации на кандидата следва да се добави и статията „Последните изменения и допълнения в закона за търговския регистър”. – Търговско и конкурентно право, 2008, № 6, 5-18, както и участието в Коментар на търговския закон. Книга първа. Чл. 1-112. Второ преработено издание, С.: Софи-Р, 2007 г. Представените от кандидата материали не повтарят темата на дисертационния ѝ труд нито изцяло, нито отчасти и са публикувани след успешната защита на дисертацията.

Кандидатът притежава придобита през 2005 г. образователна и научна степен „доктор по гражданско и семейно право” и покрива напълно изискванията за преподавателски стаж и учебна натовареност като преподавател в ЮФ и в Стопанския факултет на СУ „Климент Охридски”.

3. Оценка на представената за участие в конкурса монография

3.1. Централно място сред представените от кандидата в конкурса д-р Таня Бузева публикации заема монографичното ѝ изследване „Увеличаване на капитала на акционерно дружество”, което може недвусмислено да бъде определено като хабилитационен труд, притежаващ съществени научни и практико-приложни качества. Изследването е в общ обем от 310 страници с 568 бележки под линия, рефериращи към различни източници. То е посветено на актуални и значими, както от научна, така и от практическа гледна точка, въпроси, свързани с увеличаването на капитала на акционерното дружество, което е основен субект-участник в търговския оборот и опора на стопанската структура в страни с пазарна икономика, а увеличаването на капитала му е един от най-важните източници за финансиране на дейността му. Изложението е структурирано логично и правилно, организирано е в шест балансиращи като обем и съдържание глави, разделени на параграфи и заключение, като са посочени и използваните от автора източници в приложената библиография. То е първото самостоятелно монографично изследване в българската правна книжнина, в което изчерпателно и задълбочено са описани възможните модели за увеличаване на капитала на акционерното дружество според правната уредба, съдържаща се в Търговския закон (ТЗ) и практиката по прилагането му. Увеличаването на капитала на публичните дружества по правилата на Закона за публичното предлагане на ценни книжа е извън обхвата на подробното изследване, а е представено само за сравнение при анализа на правната уредба по ТЗ.

В първата глава на своето изследване авторът е разгледал основни и предварителни въпроси, свързани с увеличаването на капитала. В тази връзка е анализиран принципът на постоянния капитал, характерен за континенталната правна уредба на капиталовите търговски дружества, икономическата същност на капитала и са изведени функциите му. По-нататък в тази глава, която по мое мнение може да се определи като основополагаща и съдържаща най-много приноси за развитието на правната наука в България, авторът е представил систематично моделите за увеличаване на капитала на акционерното дружество. Разграничени са три основни модела. Първият е увеличаване на капитала с вноски с цел финансиране на дружеството чрез привличане на нови активи и допълнителен финансов ресурс, който модел представлява ефективно увеличаване на капитала поради това, че то има за резултат увеличаване на дружественото имущество. Вторият модел е увеличаване на капитала със собствени средства на дружеството, който няма за ефект увеличаване на имуществото на дружеството, но представлява своеобразно

вътрешно финансиране, тъй като резултира в съхраняване на имуществото поради неразпределяне на печалба към акционерите, която се „влива” обратно в дейността на дружеството. Третият модел на увеличаването на капитала е за обезпечаване на други цели. Този модел, който авторът сполучливо нарича „целево увеличаване”, по същество представлява ефективно увеличаване на капитала, но с цел погасяване на задължения по емитиран от дружеството облигационен заем, осигуряване на квота в капитала на приемащо дружество при вливане или друга форма на преобразуване на търговски дружества, осигуряване на нови акции при търгово предлагане за замяна на акции и др., при които увеличаването на капитала се явява нормиран от закона инструмент за осигуряване на квота за участие в капитала на лица, на които дружеството е длъжно или желае да осигури участие в капитала.

В тази глава са изследвани уредените в ТЗ фактическите състави, водещи до увеличаване на капитала във всеки от възможните модели. Прави силно впечатление критичното отношение на автора към правната уредба, която обсъжда подробно и аргументирано несъвършенствата ѝ, дължащи се на несъвсем прецизното пренасяне на рецепираните правила от първообраза на ТЗ – Германския търговски закон и на минималното и недостатъчно възприемане на изискванията на европейското дружествено право. В тази връзка е направен солидно обоснован извод за недостатъчност на правната уредба на увеличаването на капитала на акционерно дружество, която недостатъчност затормозява развитието на обществените отношения, свързани с оборота на капитала при условията на членство на страната в Европейския съюз и участието на българските стопански субекти в общия му пазар. Представени са и основните положения на европейското дружествено право, регулиращо увеличаването на капитала на акционерните дружества, предвидени в Директива 2017/1132, които следва да станат не само опора за усъвършенстване на действащото вътрешно законодателство, но и важен ориентир при тълкуването и прилагането му.

В глава втора от работата са изследвани въпросите на увеличаването на капитала с вноски, направени от акционерите. Описани и обяснени са изискванията за вземане на решение за това увеличение. Акцент е поставен на предимственото право на акционерите да запишат съразмерно на участието им в капитала част от новоемитираните акции като основен защитен инструмент за заварените акционери и техните права, произтичащи от тяхното членство. Прецизно е очертан и обхванат на предимството на заварените акционери според ТЗ, като авторът е констатирал разлика с изискванията на Директива 2017/1132, която предвижда предимство само при увеличаване на капитала с парични вноски. Специално внимание е отделено и на въпроса за допустимостта на увеличаване чрез увеличаване на номиналната стойност на акциите при увеличаване с вноски на акционерите. Анализирани са и важните за практиката проблеми, свързани с незаписаните акции и със заличаването на вписано увеличение поради допуснати пороци при извършването му.

Третата глава е посветена на увеличаването на капитала с вноски от трети лица извън заварените акционери. Това по същество, както правилно посочва авторът, представлява приемане на нови акционери и предпоставя изключване или ограничаване на предимственото право на заварените акционери. Поставяните в тази връзка въпроси са обсъдени многоаспектно, включително с оглед на защитата на правата на малцинствените акционери. Анализирано е детайлно и в критичен план увеличаването на капитала с участието на определено трето лице или лица с парична и непарична вноска, като особено обоснована критика авторът прави на означаването на това увеличение като „условно”. Не са подминати и на случаите на „недостатъци” на апортната вноска, с която се извършва увеличението на капитала, въпреки че в тази си част изложението е могло да бъде малко

по-подробно особено предвид богатата съдебна практика по въпроса. Затова пък детайлно е изяснен фактическият състав на увеличаването на капитала чрез подписка поради граничното му положение между правните режими на обикновеното и на публичното акционерно дружество.

В глава четвърта е разгледано увеличаването на капитала по решение на управителния съвет или на съвета на директорите (в зависимост от системата на управление), което представлява делегиране на правомощия от общото събрание на управителния орган на акционерното дружество. Изяснена е правната същност на тази делегация и прецизно е очертано приложното ѝ поле. Специално внимание авторът с основание е отделил на въпроса за съчетаването на увеличаване на капитала от управителен орган с увеличаване на друго редовно основание по решение на общото събрание, тъй като в практиката последиците от такова съчетаване се разбират не съвсем правилно и се приема, че редовното увеличаване ограничава възможностите на управителния орган да упражни делегираните му преди това правомощия. Последното, както авторът правилно заключава, в известна степен обезсмисля института на увеличаването на капитала с „разрешен размер” без намесата на общото събрание. Обсъден е и съществения въпрос за баланса на интересите в хипотезата на овластяване на управителния орган и рисковете, които това овластяване носи за акционерите. В тази връзка се стига до извод, че интересите на акционерите в тази хипотеза не са добре защитени и са наравени разумни предложения за усъвършенстване на правната му уредба.

Петата глава от изследването има за предмет увеличаване на капитала чрез превръщане на облигации в акции като случай на целево увеличаване, изрично уреден в чл. 215 и сл. ТЗ. Правилно е определено това увеличаване като ефективно увеличаване, тъй като привлечен от дружеството капитал се трансформира в собствен капитал. Авторът аргументирано е обосновал и неприлагането в този случай на изискванията относими към ефективното увеличаване на капитала с вноски. На критичен анализ е подложена и правната уредба на този въпрос във връзка със зачитане на интересите на акционерите и на облигационерите, притежаващи конвертируеми облигации.

В последната глава шеста са разгледани въпросите на увеличаването на капитала със средства на дружеството, при който неразпределена като дивиденди печалба и резерви се трансформират в капитал. Това увеличаване олицетворява модела на номиналното увеличаване на капитала. Подробно са изяснени правната му същност и са изведени особеностите му в сравнение с другите модели. Очертани са и границите на приложното му поле, произтичащи от правната уредба, съдържаща се не само в ТЗ, но и в Закона за счетоводството. Специално внимание при този начин на увеличаване на капитала е отделено на гаранциите за правата на акционерите, на кредиторите и на трети лица, които са в договорни отношения с дружеството, тъй като правата на всички тези лица са свързани с размера и структурата на капитала, разпределяне, респ. неразпределяне на печалбата, номиналната и пазарната стойност на акциите и др.

В заключението на изследването е направен общ извод за недостатъчна развитост и частична недостатъчност на правната уредба на увеличаването на капитала, съдържаща се в ТЗ и се обобщават направените в хода на изложението предложения *de lege ferenda* за усъвършенстване на законодателството чрез неговото допълване и прецизиране на законовите текстове.

Като цялостно впечатление може да се изтъкне, че изследването е задълбочено и се отличава с богатство на разгледаните от автора хипотези, преходите от един разглеждан проблем към друг са плавни и логични, като е постигната смислова цялост на изложението. Езикът е точен, разбираем и четивен, като същевременно показва, че авторът владее на високо ниво частноправната материя, особено в сферата на Дружественото право

като дял на Търговското право. Подържаните от автора тези са логично и подробно аргументирани. Обхваната и критично е анализирана голяма, а според мен практически цялата натрупана през годините българска съдебна практика по въпросите, свързани с увеличаването на капитала на акционерни дружества. Използвана е значителна и достатъчна по обем за целите на изследването релевантна българска правна литература, както и чуждестранна литература на английски и немски езици. Във връзка с умело използвания в работата научен апарат се налага усещането, че авторът съзнателно е цитирал само най-важните и значими специални източници, с които е боравил при своето проучване на темата, като е избягвал самоцелни цитирания и такива със спорна относимост към изследваните проблеми. Остава добро впечатление у читателя и умението на автора да зачита чуждото мнение и да води етична научна дискусия с други автори, макар в някои случаи да не споделя изразените от тях тези.

3.2. Научни и научно-приложни приноси на представеното монографично изследване

След внимателния прочит на хабилитационния труд на кандидата, могат да се открият следните по-важни конкретни научни и научно-приложни приноси:

- за първи път в българската правна книжнина систематично и изчерпателно са изследвани всички модели на увеличаване на капитала на акционерно дружество според действащата правна уредба в ТЗ, като са направени ясни разграничения между тях по лица, които участват или имат право да участват в увеличаването, по възможни правни техники за извършване, по предпоставки и фактически състави;

- съществена научна новост е теоретичното изясняване на същността и приложното поле на предимственото право на заварените акционери при увеличаването на капитала на дружеството и хипотезите на ограничаването му;

- теоретичен принос на автора е и сполучливото въвеждане и употреба на понятията „ефективно”, „целево” и „номинално” увеличаване на капитала, което допринася за точното изясняване на същността и функциите на един или друг от изследваните модели;

- точният и прецизен анализ на гаранциите на правата на лицата, чиито интереси са потенциално засегнати в различните варианти на увеличаване на капитала на акционерното дружество – мажоритарни и миноритарни акционери, облигационери, кредитори и трети лица в договорни отношения с дружеството, който въпрос има и съществено практическо значение;

- ясното очертаване на недостатъците на правната уредба на увеличаването на капитала на акционерното дружество в ТЗ, изразяваща се най-вече в недостатъчна развитост и дефицит на правна уредба по съществени за практиката въпроси;

- множеството разумни и полезни предложения, направени от автора в хода на изложението и систематично обобщени в заключението, свързани с допълване и прецизиране на действащите законови разпоредби.

3.3. Критични бележки към представеното монографично изследване

Към неизчерпателно изложените в предходната точка научни и научно-приложни приноси могат да се добавят съвсем малко критични бележки, което е естествено, предвид обсътятелството, че кандидатът е един от най-добре подготвените и запознати с проблемите на дружественото право в България автори.

По мое мнение въпросът за увеличаването на капитала с непарични вноски от акционери при спазване на предимственото им право е малко подценен и недостатъчно подробно изследван в работата (за разлика от случая на увеличаване на капитала с непарични вноски от трети лица, подробно разгледан на с. 174-193). А той поставя множество теоретични и практически значими проблеми, особено при смесения вариант – увеличаване на капитала с непарични и парични вноски от акционерите, включително в

случай, когато един акционер прави парична и непарична вноска. Освен това струва ми се неправилно непаричните вноски на акционерите при увеличаване на капитала на акционерното дружество да се определят като нетипични, както е посочено на стр. 122 или най-малкото е било необходимо да се обясни защо авторът ги нарича така. След като са допустими от закона и съответно приложими при увеличаването на капитала на обикновеното акционерно дружество от заварени акционери, не би следвало в едно правно изследване да се въвежда необяснено разграничение на типични и нетипични вноски. Такова разграничение с оглед на обстоятелството, че непаричните вноски при увеличаване на капитала от акционери по-рядко се използват в практиката, е по-подходящо да намери място в друг вид научно изследване – напр. икономическо.

4. Препоръки

Към кандидата могат да се отправят следните препоръки към бъдещата му работа:

– да публикува основните резултати от своето монографично изследване като статии и/или студии в авторитетни български специализирани правни списания (а защо не и в чуждестранни такива, включително индексирани списания с импакт фактор), с цел популяризиране на своите отлично аргументирани тези не само сред научната общност, но и сред цялата юридическа аудитория у нас, с което би спомогнал за усъвършенстване на българското законодателство, уреждащо увеличаването на капитала на акционерното дружество и правораздавателна практика;

- да вложи усилия за издаване и на своя авторска учебна литература – учебно помагало и/или учебен курс по някоя от преподаваните от него дисциплини, в които да отрази богатия си преподавателски и практически опит, като така да даде своя принос в повишаване на качеството на обучение на студентите не само в ЮФ на СУ, но и в другите правни факултети в страната.

5. Заключение

Комплексният анализ на представения за рецензиране хабилитационен труд и другите публикации на кандидата в конкурса гл. ас. д-р Таня Бузева налага за мен безспорния извод, че те са на високо теоретично ниво, съдържат значими научни и научно-приложни приноси, като същевременно имат и съществено практическо значение. Кандидатът има и необходимия преподавателски опит за заемане на академична длъжност „доцент”.

Въз основа на изложеното по-горе в становището си убедено считам, че кандидатът в конкурса притежава необходимите качества на задълбочен изследовател и опитен преподавател и е покрил всички изисквания, предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България и в Правилника за неговото приложение, за заемане на академичната длъжност доцент.

С оглед на направеното заключение давам положителна оценка на кандидата в конкурса гл. ас. д-р Таня Бузева и ще гласувам в подкрепа на предложението тя да заеме академичната длъжност „доцент” по научно направление 3.6. Право и научна специалност „Гражданско и семейно право” в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”.

12.12.2018 г.

Член на научното жури: .....
(доц. д-р Мирослав Димитров)